

Ruta (Routa)

čeleď: Rutaceae

Rodové jméno je odvozeno z řeckého slovy rhyomai = léčit. Roste ve středozeví, Makaronésii a jihozápadní Asii v podobě polokeře. Dorůstá výšky 20 - 60cm. Listy jsou 2 - 3x zpeřené. Kvete žlutými cca 1cm květy se 4 - 5ti okvětními lístky. Plodem je tobolka obsahující mnoho semen. Patří mezi aromatické rostliny. V tomto případě svou vůní odpuzuje psi a citlivý lidé na ni mohou být alergičtí. Používá se jako koření k masu.

Vyhovuje jí dobře propustná písčítá půda a plné slunce.

Ruta angustifolia (Routa úzkolistá)

oblasti: Andalusie, Itálie

Pochází z jižních částí Evropy. Dorůstá výšky (20 -) 25 - 40 (i 70)cm. Listy jsou 2 - 3x zpeřené, vlastní lístky podlouhé nebo kopinaté, dlouhé 5 - 1,7cm a široké 1 - 3 (i 3,5)mm. Kvete žlutými květy v 3 - 25tičetném květenství a kališní lístky jsou dlouhé 2 - 2,5mm a široké 1 - 2,5mm. Plodem je tobolka délky 0,6 - 1,2cm a šířky 4 - 9mm se špičatými chlopněmi.

Vyhovují jí dobře odvodněné půdy a plné slunce.

Množí se semeny, řízky nebo dělením.

Ruta buxbaumii

synonyma: *Haplophyllum biebersteinii*, *Haplophyllum buxbaumii*, *Haplophyllum corymbulosum*, *Haplophyllum dichotomum*, *Haplophyllum halepense*, *Haplophyllum mesopotamicum*, *Haplophyllum spathulatum*, *Haplophyllum suaveolens*

Ruta chalepensis (Routa halebská)

synonyma: *R. bracteosa*, *R. fumariifolia*

oblasti: Albánie, Alžírsko, Andalusie, Baleáry, Chorvatsko, Francie, Írán, Itálie, Izrael, Jordánsko, Kalifornie, Katalánsko, Korsika, Kréta, Kypr, Libanon, Libye, Maroko, Portoriko, Portugalsko, Řecko, Sardínie, Sicílie, Sinajský poloostrov, Sýrie, Texas, Tunisko, Turecko

Pochází z jižní Evropy, severní Afriky a západní Asie. Dorůstá výšky (15 -) 20 - 45 (i 50)cm. Listy jsou 2 - 3x zpeřené, úzce kopinaté, šedozelené a široké do 6mm. Kvete žlutými květy v 6 - 25tičetném květenství, kališní lístky jsou dlouhé 2,5 - 3mm, široké 2 - 2,5mm a korunní lístky jsou třísnité. Plodem je tobolka délky 3,5 - 4,5mm a šířky 4 - 5mm. Existují vnitrodruhové taxony:

- subsp. *angustifolia*
- subsp. *chalepensis* (Routa halebská pravá)

Vyhovují jí štěrková suchá místa a plné slunce. Na zimu se musí chránit proti vlhku.

Množí se semeny, řízky nebo dělením.

Ruta coronata

synonyma: Haplophyllum coronatum

Ruta corsica

oblasti: JZ Evropa, Korsika, Sardínie

Pochází z jihozápadní Evropy, Korsiky a Sardínie. Dorůstá výšky 15 - 40cm. Rostlina na bázi dřevnatí. Listy má opakvejitě nebo okrouhlé, široké 2 - 7mm. Kvete žlutými květy.

Vyhovuje jí přímé slunce. Na zimu je nutná ochrana proti vlhku.

Množí se semeny, dělením nebo řízků.

Ruta crenulata

Ruta erythraea

Ruta graveolens (Routa vonná)

synonyma: R. hortensis

oblasti: Alabama, Alberta, Connecticut, Illinois, Itálie, Kalifornie, Maryland, Missouri, Německo, New Jersey, New York, Ontario, Pennsylvania, Quebec, Rhode Island, Severní Karolína, Švýcarsko, Texas, V Středozeří, Vermont, Virginie, Wisconsin, Západní Virginie

Pochází z východního středozeří. Překlad druhového jména z řečtiny znamená silně vonící. Dorůstá výšky 20 - 60 (i 90)cm. Na povrchu má tečkované nádržky obsahující silici. Lodyha je větvená, u báze dřevnatější a modrozelená. Listy jsou střídavé, 2 - 3x peřenosečné, mírně dužnaté, dlouze řapíkaté, úkrojky jsou mírně obvejčité, mělce vroubkované a široké 2 - 6mm. Květenstvím je koncový řídký vidlan, vlastní květy jsou žluté, průměru 1,6 - 2cm, boční 4četné, vrcholové 5tičetné, kališní lístky jsou mírně vejčité, korunní lístky lžičkovité, asymetricky vroubkované a dlouhé 6 - 7mm. Plodem je bradavičnatá hluboce laločnatá tobolka. Vydává intenzivní aroma zahánějící psi a kočky. Některým lidem způsobuje otoky po dotyku na následném slunění. Používá se v lékařství a jako koření. Odpuzuje mravence. Existují vnitrodruhové taxony:

- subsp. graveolens (Routa vonná pravá) - lodyha i listy žlutozelené; tobolka mělce laločnatá
- subsp. hortensis (Routa vonná zahradní) - lodyhy i listy sivozelené; tobolka hluboce laločnatá
- 'Jackman's Blue' - výška 40cm, žluté květy
- 'Variegata'

Vyhovují jí kamenité dobře odvodněné půdy na plném slunci. Je plně mrazuvzdorná. Na jaře se provádí hluboké zastřihování.

Množí se semeny, řízků nebo dělením.

Ruta lamarmorae

oblasti: Itálie

Patří mezi endemity Itálie.

Ruta linifolia

synonyma: *Haplophyllum hispanicum*, *Haplophyllum linifolium*, *Haplophyllum pubescens*

Ruta microcarpa

oblasti: Makaronésie

Patří mezi endemity La Gomera, Kanárské ostrovy.

Ruta montana

synonyma: *R. graveolens* var. *montana*, *R. sylvestris*

oblasti: Andalusie, Itálie, Katalánsko, Kavkaz

Pochází z jižní Evropy a Kavkazu. Dorůstá výšky (15 -) 20 - 40 (i 70)cm. Na bázi dřevnatí. Listy jsou střídavé, 2 - 3x peřenosečné, vlastní lístky jsou pouze čárkovité, dlouhé 0,8 - 1,4cm a široké 0,7 - 1,1mm. Kvete hustými žlutými květy v 20 - 100četném květenství, korunní lístky mají zvlněný okraj a kališní lístky jsou kopinaté, dlouhé 2,5 - 3,5mm a široké 1 - 1,5mm. Plodem je tobolka délky 3 - 5mm a šířky 2 - 3mm

Vyhovuje jí mírně vlhká zemina bohatá na živiny a polostín.

Množí se semeny, dělením nebo řízkem.

Ruta oreojasme

oblasti: Makaronésie

Patří mezi endemity Kanárských ostrovů, zejména Gran Canaria. Dorůstá výšky 20 - 40cm v podobě polokeře. Listy vyrůstají střídavě, mají šedozelenou barvu, jsou jednonásobně zpeřené s obvejčitými úkrojky. Kvete světležlutými květy se 4 - 5ti okvětními lístky v převislém hroznu. Plodem je tobolka.

Ruta patavina

synonyma: *Haplophyllum patavinum*

Ruta pedicellata

Ruta pinnata

oblasti: Makaronésie

Patří mezi endemity Kanárských ostrovů, zejména Tenerife a La Palma.

Ruta rosmarinifolia

oblasti: Andalusie

Dorůstá výšky 20 - 70cm. Listy jsou střídavé, dlouhé 0,8 - 3,3cm a široké 1 - 3mm. Květy mají kališní lístky délky 0,8 - 1,3mm, šířky 0,7 - 1,2mm, korunní lístky jsou dlouhé 5 - 8,5mm a široké 3 - 5mm. Plodem je tobolka obsahující semena délky 1,5 - 1,9mm a šířky 1,3 - 1,5mm.

Ruta suaveolens

synonyma: *Haplophyllum armenum*, *Haplophyllum buxbaumii*, *Haplophyllum ciliatum*, *Haplophyllum congestum*, *Haplophyllum linifolium*, *Haplophyllum suaveolens*

Ruta thesioides

synonyma: *Haplophyllum tauricum*, *Haplophyllum thesioides*, *R. taurica*

Ruta villosa

oblasti: Írán

Další informace:

<http://botanika.wendys.cz/kytky/K429.php>

<http://botany.cz/cs/ruta-graveolens/>

[http://hobbyzahrada.cz/clanek-1068-rostliny_zpusobujici_kontaktne_dermatitidy_iii__ruta_vonna_\(ruta_graveolens\).htm](http://hobbyzahrada.cz/clanek-1068-rostliny_zpusobujici_kontaktne_dermatitidy_iii__ruta_vonna_(ruta_graveolens).htm)

<http://kvetiny.atlasrostlin.cz/ruta-vonna>

<http://www.garten.cz/a/cz/3612-ruta-graveolens-ruta-vonna/>

<http://www.kadel.cz/skalnicky/t/kvResult.asp-Rod=Ruta.htm>

<https://www.rostliny.net/>